

مسمومیت دارویی (Drug Poisoning)

مسمومیت دارویی زمانی رخ می‌دهد که یک ماده دارویی به مقدار بیش از حد درمانی، در زمان نامناسب، به روش نادرست یا توسط فرد نامناسب مصرف شود و باعث اختلال در عملکرد طبیعی بدن یا آسیب ارگان‌های حیاتی گردد.

مسمومیت دارویی یکی از شایع‌ترین انواع مسمومیت است و می‌تواند به صورت اتفاقی، عمدی یا نادر (جنایی) رخ دهد.

گروه‌های در معرض خطر

- کودکان
- سالمندان
- بیماران روان‌پزشکی (به‌ویژه افسردگی)
- مصرف‌کنندگان چند دارو
- افراد با اختلال شناختی یا تعادل رفتاری

راه‌های ورود سم به بدن

- خوراکی (شایع‌ترین)
- استنشاقی
- پوستی یا چشمی
- تزریقی
- گزش یا تماس مستقیم

تظاهرات بالینی مسمومیت:

علائم به نوع دارو و مقدار مصرف بستگی دارد، اما علائم شایع شامل:

علائم گوارشی

- تهوع و استفراغ
- درد شکم
- اسهال (گاهی خونی)

علائم عصبی

- خواب‌آلودگی یا بی‌قراری
- کاهش سطح هوشیاری
- تشنج
- تغییر اندازه مردمک

علائم قلبی و تنفسی

- افت یا افزایش فشار خون
- تپش قلب
- تنگی نفس

علائم عمومی

- تعریق
- رنگ‌پریدگی
- بوی غیرطبیعی بازدم

تشخیص:

- شرح حال دقیق از بیمار یا اطرافیان
- بررسی داروهای مصرفی
- معاینه بالینی
- آزمایش‌های سم‌شناسی
- بررسی بوی بازدم
- آزمایش خون و الکترولیت‌ها

اصول کلی درمان مسمومیت:

درمان بر سه اصل استوار است:

۱- تثبیت وضعیت حیاتی

- حفظ راه هوایی
- تأمین تنفس
- حفظ گردش خون

۲- جلوگیری از جذب بیشتر سم

- خارج کردن ماده از بدن (در صورت امکان و ایمن بودن)
- شست‌وشوی پوست یا چشم در تماس موضعی

۳- افزایش دفع سم

- مایعات وریدی
- درمان اختصاصی
- تجویز پادزهر (در صورت وجود)

بیمارستان امام هادی (ع) فراشبند

مسمومیت دارویی

تهیه کننده: فرشید فرجی، زهره کهن سال

تایید کننده: دکتر دلگرم (متخصص داخلی)

تاریخ تهیه: زمستان ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: زمستان ۱۴۰۷

کد: IM-HED-238-00

منبع:

۱- اصول طب داخلی هاریسون (Harrison's Principles of Internal Medicine) منبع جامع تشخیص و درمان مسمومیت‌های دارویی و عوارض آن‌ها.

۲- برونر و سودارث (Brunner & Suddarth Textbook of Medical-Surgical Nursing) مرجع پرستاری برای مراقبت از بیماران مسموم و اقدامات اولیه.

اقدامات درمانی بیمارستانی

- مایع‌درمانی وریدی
- تجویز پادزهر اختصاصی
- کنترل علائم حیاتی
- پایش سطح هوشیاری
- اصلاح اختلالات الکترولیتی
- درمان عوارض

پیشگیری از مسمومیت دارویی

- مصرف دارو فقط طبق تجویز پزشک
- نگهداری دارو در ظرف اصلی
- توجه به تاریخ مصرف
- دور نگه داشتن دارو از دسترس کودکان
- نگهداری دارو در محل خشک و خنک
- دور ریختن داروهای باز شده طولانی‌مدت

موارد نیاز به مراجعه فوری به بیمارستان

- کاهش سطح هوشیاری
- تشنج
- استفراغ مکرر
- تنگی نفس
- مصرف نامشخص دارو
- مصرف عمدی دارو
- مصرف مواد شیمیایی یا خورنده

کمک‌های اولیه در مسمومیت

مسمومیت خوراکی

- بیمار را وادار به استفراغ نکنید (در اغلب موارد خطرناک است).
- چیزی به بیمار نخورانید مگر با دستور پزشک.
- در صورت هوشیاری، دهان را تمیز کنید.
- سریع به مرکز درمانی منتقل شود.

القای استفراغ در موارد زیر کاملاً ممنوع است:

- کاهش سطح هوشیاری
- مصرف مواد خورنده یا نفتی
- تشنج
- بارداری پرخطر

مسمومیت استنشاقی

- انتقال فوری به هوای آزاد
- باز کردن لباس‌های تنگ
- تهویه محیط
- انتقال سریع به بیمارستان

تماس پوستی یا چشمی

- شست‌وشوی فوری با آب فراوان
- شست‌وشوی چشم با نرمال سالین یا آب حداقل ۱۵ تا ۲۰ دقیقه